

בבית המשפט העליון

בע"מ 1381/14

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

המבקשת: פלונית

נגד

המשיב: פלוני

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי תל
אביב מיום 02.02.2014 בתיק עמש 03-13-12184

בשם המבקשת: עו"ד י' שגב; עו"ד ב' שגב

החלטה

א. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופטים י' שנלד (סגן הנשיאה), ק' ורדי וח' ברנר) מיום 2.2.14 בעמ"ש 12-10-46612 ובעמ"ש 12184-03-13, בגדרו נדחו ערעוריה של המבקשת על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה במחוז תל אביב (סגנית הנשיאה ט' סיון עליה השלום) מיום 10.9.12 בתמ"ש 35762-02 (להלן התביעה המקורית) ומיום 28.1.13 בתמ"ש 26225-07-10 (להלן התביעה הנוספת). הבקשה עוסקת בתוקפו, תוכנו ואישורו של הסכם ממון אשר נחתם בין המבקשת למשיב (להלן ההסכם).

רקע והליכים

ב. ואלה עיקרי העובדות, כעולה מפסקי דינו של הערכאות הקודמות: תחילת הפרשה בהסכם ממון שנחתם בין המבקשת למשיב ואושר ביום 7.8.02 בפני בית המשפט לענייני משפחה במחוז תל אביב (השופטת ר' פלאוט) בתמ"ש 35760/02. חלקו אושר על פי חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973, ולחלקו ניתן תוקף של

פסק דין בהתאם לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995. הצדדים נישאו בשנת 2003, אחד עשר חודשים לאחר אישורו של ההסכם, והתגרשו בדצמבר 2007, ולהם שני ילדים משותפים.

ג. יסודו ועיקרו של ההסכם בשניים: ראשית, הפרדה מוחלטת ברכוש הצדדים, הן באשר לרכוש שנצבר קודם להיכרות בין בני הזוג, במהלך חייהם המשותפים ובעתיד, ותוך כך ויתור על כל טענה של בן הזוג האחד כלפי רכושו של האחר. שנית, סכומים שונים להם תהא זכאית המבקשת תוך כדי הקשר הזוגי ולאחריו, אשר אינם נוגעים לרכושו של המשיב שנצבר בתקופות אלה.

ד. ביום 15.2.09 הגישה המבקשת תביעה (בגדרי תמ"ש 02-35762) שבה עתרה לביטולו של הסכם הממון ושל פסק הדין שאישר אותו, ולסעדים של החלת הלכת השיתוף על היחסים הרכושיים בין הצדדים קודם לנישואיהם, והחלת הסדר איזון משאבים מיום נישואיהם ואילך לפי הוראות חוק יחסי ממון. המבקשת העלתה טענות בדבר פגמים חוזיים שנפלו במהלך המשא ומתן שקדם לחתימת ההסכם, כי בעת האישור היו הצדדים במעמד של "ידועים בציבור", וכן ביחס לקיום ההסכם וביטולו תוך כדי ואחרי נישואי הצדדים ולאחריהם. ביום 14.5.09 הגיש המשיב מצדו תביעה שכנגד להשבת סכומים בסך 27 מיליון ש"ח בגין עודפים, שלטענתו שילם למבקשת בתנאי שזו לא תדרוש ממנו זכויות נוספות במקרה של פרידה ביניהם.

ה. לפני תחילת שלב ההוכחות בתיק, ביום 1.6.10, עתרה המבקשת לתקן את כתב התביעה באופן שתתוסף לו עילה נטענת בדבר חוסר סמכותו של בית המשפט לאשר את ההסכם. זאת, כך נטען, כיון שהצדדים לא היו נשואים במועד אישורו של ההסכם, ואף לא הייתה להם כוונה להינשא, ומשכך ההסכם לא "צפה פני נישואין", כנדרש. ביום 22.6.10 ניתנה החלטה (מפי סגנית הנשיאה ט' טיון) שבה נדחתה הבקשה, בנימוק כי הצדדים מצויים היו בעיצומו של הליך אשר המתווה הדיוני בו הוסכם מראש, כי לא נתגלו עובדות או הלכות עקרוניות חדשות במשך ההליך, וכי סיכוייה של העילה הנוספת להתקבל בסופו של יום אינם גבוהים.

ו. בעקבות החלטה זו הגישה המבקשת, ביום 18.7.2010, תביעה נוספת (תמ"ש 10-07-26225) לצו הצהרתי לביטול פסק הדין משנת 2002, במסגרתה הועלתה טענת חוסר הסמכות. עוד טענה המבקשת, כי הואיל ובית המשפט אישר רק חלק מהסעיפים שבהסכם ובהיעדר אישור על פי חוק יחסי ממון לכלל ההסכם כולו, הסכם הממון כלל

לא אושר. ביום 19.9.10 הגיש המשיב בקשה לסילוק על הסף של התובענה הנוספת בשל היעדר עילה. ביום 23.1.11 הגישה המבקשת בקשה לתיקון כתב התביעה בתביעה הנוספת תוך הוספת עובדות חדשות. ביום 6.3.11 דחתה רשמת בית המשפט לענייני משפחה (ת' טנונית פורד) את הבקשה תוך שציינה כי על תקיפת אישור ההסכם להיעשות באמצעות הגשת ערעור על פסק הדין בו אושר ההסכם, ולא באמצעות "תקיפה עקיפה" כחלק מתביעה הנדרשת לפן ההסכמי-חוזי.

ז. ביום 10.9.2012 דחה בית המשפט לענייני משפחה בתמ"ש 357260-02 את תביעתה המקורית של המבקשת, וקבע כי הסכם הממון תקף. ביחס לטענות המבקשת בדבר טעות, הטעיה, עושק, חוסר תום לב ופגיעה בתקנת הציבור, קבע בית המשפט (עמ' 26), כי המבקשת הייתה מודעת לכך שהפרדה רכושית מוחלטת וויתור על כל טענה בנוגע לכך בעתיד מהוים תנאי בלתו אין להסכמתו של המשיב לקיים עמה חיים משותפים, וכך לכניסה למשא ומתן על תוכן הסכם הממון. ביחס לטענת המבקשת בדבר היות הזוג ידועים בציבור בטרם נחתם ההסכם, קבע בית המשפט (עמ' 46-47) כי מדובר בתקופה קצרה שאינה מקנה שיתוף ברכוש ואף לא הוכחה כוונת שיתוף בנכסים כלשהם. כן דחה בית המשפט את הטענה לפיה הפרו הצדדים את ההסכם, וקבע (עמ' 34) כי הצדדים ראו את ההסכם כמחייב ונהגו בהתאם. לבסוף פסק בית המשפט (עמ' 44-45), כי הסכם ממון שקיבל תוקף של פסק דין הוא בעל מעמד מיוחד ויש להצביע על טעמים מיוחדים כבדי משקל על מנת לבטלו, מה שלא נעשה במקרה דנן.

ח. ביחס לטענותיה של המבקשת בדבר חוסר סמכות קבע בית המשפט (עמ' 29), כי הן לא הועלו בכתב התביעה, וכיון שנסיונה של המבקשת לתקן את כתב התביעה-לרבות הוספת תשתית עובדתית באמצעות תביעה נוספת-נדחה, מדובר בהרחבת חזית. למעלה מן הצורך קבע בית המשפט (עמ' 29-32), כי טענתה של המבקשת לפיה לא ניתן להחיל את הסכם הממון מיום הנישואין משום ש"לא צפו הם פני נישואין" אינה עומדת עובדתית, שכן הוכח כי בעת אישור ההסכם היתה לצדדים כוונה להינשא, והם אכן נישאו כשנה לאחר אישור ההסכם, ומן הטעם שהמבקשת עתרה בעצמה (יחד עם המשיב) לאישור ההסכם על פי חוק יחסי ממון. עוד קבע בית המשפט (עמ' 34-35) כי אישור חלק מסעיפי ההסכם על פי חוק יחסי ממון אין משמעו, כי ההסכם לא אושר מעיקרו; נאמר, כי בית המשפט מאשר על פי חוק יחסי ממון אך את ההוראות העוסקות בהסדרת ענייני הרכוש ביום פקיעת הנישואין, ואין הדבר מעלה או מוריד מתוקף פסק הדין שאישר את ההסכם. לבסוף קבע בית המשפט (עמ' 33-34), כי הואיל והמבקשת עצמה הגישה בקשה לאישור ההסכם, מנועה היא מהעלאתה של טענת חוסר סמכות,

ואף יש בכך חוסר תום לב, בייחוד לאחר שהפיקה מן ההסכם הנאה כלכלית משמעותית.

ט. ביום 28.1.13 ניתן פסק דין בתביעה הנוספת (סגנית הנשיאה ט' טיון) ותביעה זו נמחקה, בנימוק שעסקה בטענות זהות לאלה שנידונו והוכרעו בתביעה המקורית.

י. המבקשת ערערה לבית המשפט המחוזי (עמ"ש 46612-10-12 על פסק הדין מיום 10.9.12 ועמ"ש 12184-03-13 על פסק הדין מיום 28.1.13). ערעוריה התמקדו בעיקר בטענות בדבר היעדר סמכותו של בית המשפט לענייני משפחה. ביום 6.5.13 ניתנה החלטה (סגן הנשיאה י' שנלד) לאחד את הדיון בשני הערעורים. ביום 2.2.14 דחה בית המשפט את ערעוריה של המבקשת, וקבע כי עסקינן בניסיון חסר תום לב של המבקשת לבטל הסכם ממון שהייתה שותפה מלאה לו, וכי שלל נסיונותיה להשתחרר מהסכם זה נתבררו כטענות סרק שדינן להידחות. כן התייחס בית המשפט לנסיון המבקשת לטעון לחוסר סמכותו של בית המשפט לאשר את ההסכם, וקבע כי כיון שהערעורים נסבים בעיקר על טענות אלה, אשר אינן מגלות קשר לכתב התביעה ועילות התביעה כפי שהוגשו בתביעה המקורית, די בכך לדחיית הערעור. למעלה מן הצורך, חזר בית המשפט המחוזי על נימוקיה של סגנית הנשיאה סיון ודחה את טענותיה של המבקשת, הן ביחס לפגמים חוזיים שנפלו לכאורה בהסכם והן ביחס לסמכות בית המשפט שאישר את ההסכם. בפסק הדין הוסף, כי טענותיה של המבקשת, שהגישה את הבקשה לאישור ההסכם יחד עם המשיב, נגועות בחוסר תום לב, ובנסיבות אלה אף קם השתק דיוני ושיפוטי.

הבקשה

יא. מכאן בקשת רשות הערעור, שבה נטען כי יש ליתן רשות ערעור, שכן בקביעות פסק הדין של בית המשפט המחוזי-כי די בכך שהצדדים לא שללו אפשרות נישואין כדי לערוך ולאשר הסכמי ממון, כי ניתן לאשר הסכם ממון שנים רבות טרם הנישואין מבלי שיהיה ברור שלצדדים כוונה להינשא, וכי הסכמים הכוללים התייחסות לאפשרות של המשך חיים משותפים כידועים בציבור, להבדיל מנישואין, תקפים-חורגות מעניינם של הצדדים וסותרות פסיקות אחרות (המבקשת הפנתה לעמ"ש (י-ם) 26693-04-13). לטענת המבקשת, מסתירות אלו עולות שאלות עקרוניות בדבר הליכי אישורם של הסכמי ממון.

יב. עוד טוענת המבקשת, כי פסק הדין של בית המשפט המחוזי מעלה שתי שאלות עקרוניות נוספות המצדיקות רשות ערעור: האם אישור חלק מן הסעיפים בהסכם ממון על פי חוק יחסי ממון מהווה אישור להסכם מכוח חוק יחסי ממון, והאם תקנת הציבור מונעת הפרדה רכושית במקרה בו לצדדים ילדים משותפים? בנוסף, טוענת המבקשת, כי טענות עובדתיות שהעלתה בתביעתה לא נדונו והוכרעו במסגרת פסקי הדין נשוא הבקשה, ואף כי אין הן מעלות שאלה משפטית כללית, יש לאפשר למבקשת את יומה בבית המשפט.

הכרעה

יג. לאחר העיון בבקשת רשות הערעור ובנספחיה לא אוכל להיעתר לה. עיון בבקשה מלמד, כי הגם שחלק ממנה עשוי להעלות שאלה משפטית כללית, לאמיתה תחומה היא למערכת הנסיבות הקונקרטית, כפי שיפורט. ככזו, אין היא באה בגדרי המקרים שבהם תישקל רשות ערעור בגלגול שלישי.

יד. מעיון בפסקי הדין נשוא הבקשה ובעמ"ש (י-ם) 13-04-26693, עולה כי על פי הנסיבות העובדתיות אין ההשוואה ביניהם מציבה שאלות עקרוניות כנטען. כפי שנאמר בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בעניינו, ההלכה הפסוקה קובעת שבני זוג נשואים או אלה הצופים פני נישואין יכולים לבקש אישור להסכם ממון על ידי בית המשפט לענייני משפחה, וקשה לכאורה להשוות בין המקרה שבפנינו לבין המקרה שנדון בעמ"ש 13-04-26693. בנידון דידן נקבע עובדתית, כי לצדדים היתה כוונה להינשא, ואכן כך עשו בחלוף שנה מיום אישור ההסכם. לעומת זאת, עמ"ש (י-ם) 13-04-26693 עוסק בפרשה שבה נישאו הצדדים כ-5 שנים לאחר אישור ההסכם. יתר על כן, על פני הדברים לא קל להבחין, ומכל מקום הדבר תלוי נסיבות, בין הלשון "כוונה" להינשא (שננקטה בנידון דידן) ללשון "החלטה" להינשא (שננקטה במקרה שנדון בעמ"ש (י-ם) 13-04-26693). לשלמות התמונה יצוין, כי בקשת רשות ערעור על פסק הדין בעמ"ש 13-04-26693 הועברה לדיון בפני הרכב (בע"מ 8453/13 פלוני נ' פלונית, החלטה מיום 28.1.14), ופשיטא שאיני מביע דעה באשר לאותו עניין לגופו (ואוסיף, כי בית המשפט המחוזי שם קבע, כי גם בהנחה של הסכם תקף, בוטל זה כדין בשל הפרה יסודית).

טו. ביחס לטענת המבקשת בדבר תוקפם של הסכמי ממון הכוללים התייחסות לאפשרות של חיים משותפים כידועים בציבור, אף זו אינה מגלה בנידון דידן מקום להתערבות. אכן, שאלה לא פשוטה היא האם בגדר הסכמי ממון ניתן להתייחס למצב

בו יחיו בני הזוג כידועים בציבור וכיצד. אולם, משנקבע עובדתית כי בעת אישורו של הסכם הממון דנא היה בכוונתם של הצדדים לבוא בברית נישואין, אין שאלה זו מצריכה הכרעה כאן, ומכל מקום לכל שיטה עסקינה בעניין תלוי נסיבות במובהק. יתרה מזו, ואולי העיקר, בנסיבות ענייננו, בהן הצדדים נהגו בפועל על פי ההסכם (והמבקשת הפיקה הימנו הנאה), חל לכאורה השתק בגדרי תום לב, ואף השתק שיפוטי, נוכח נסיבות כריתתו ואישורו של ההסכם (ראו רע"א 4224/04 בית ששון נ' שיכון עובדים פ"ד נט(6) עמ' 625). לא למותר לציין כי, אף אילו נקבע (וכאמור אין זה המקרה) כי הסכם הממון בין הצדדים אינו תקף, הנה לעתים, ובהתאם לנסיבות, נקט בית משפט זה בגישה לפיה כאשר פעלו הצדדים על פי ההסכם ונהנו מפירותיו, יש להכיר בתוקפו של ההסכם מכוח תום לב ומניעות. כך נקבע בע"א 185/81 רון נ' רון, פ"ד (לט) 3: 186 :

"נראה לי כי במקרה זה מנועה המשיכה מלהעלות טענה זו, בשלב כה מאוחר...לאחר שהיא קיבלה את מה שההסכם העניק לה ובעת שהיא נדרשת לעמוד בנדרש ממנה על פיו...העובדה שהיא נהגה על פי ההסכם במשך 9 שנים מעידה על כך שהיא הכירה בתוקפו, ושאישור בית המשפט המחוזי עמד בדרישותיה והיא חתמה עליו מתוך רצון חופשי...העלאת טענה כזו בשלב כה מאוחר הנה שימוש בזכות שלא בתום לב" (עמ' 192, מפי השופט ד' לוי).

טז. ועוד יתר על כן, אף כאשר ההסכם כלל לא הוגש לאישור, במקרים בהם התנהגו הצדדים בפועל על פיו ונהנו ממנו, קיימת לעתים – ובהתחשב בנסיבות – מניעות מהעלאת טענה בדבר היעדר אישור. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בפרשה אחרת, בבע"מ 9126/05 פלונית נ' פלוני (2006):

"כשלעצמי מקובלת עלי במישור העקרוני העמדה שהציג בית המשפט לענייני משפחה לפיה לא יוכל צד להסכם ממון חתום שלא הוגש לאישור להישמע בטענה של העדר אישור לאחר שנהנה לאורך זמן מפירות ההסכם".

יז. רעיון דומה מובע בדברי פרופ' שחר ליפשיץ:

"ככלל, נכונות בתי המשפט להגמיש את דרישת האישור ולתת תוקף להסכמי ממון במקרים שבהם החוזה הלא מאושר החל להתבצע נראית לי ראויה בוודאי שזה המצב כאשר הצד המבקש להתנער כעת מן ההסכם נהנה ממנו בעבר" ("הסדרת החוזה הזוגי במשפט הישראלי: מתווה ראשוני" קרית המשפט ד' 271, עמ' 317).

דברים אלה מדברים בעדם, ולטעמי תואמים את השכל הישר וחובת ההגינות.

יח. באשר לטענת המבקשת כי הערכאות הקודמות קבעו הלכה תקדימית לפיה אישור חלק מן הסעיפים לפי חוק יחסי ממון מהוה אישור כלל הסעיפים לפי חוק יחסי ממון; למעשה, לא קבע פסק הדין כי להסכם כולו תוקף על פי חוק יחסי ממון, אלא כי עצם העובדה שרק חלק מן הסעיפים קיבלו תוקף לפי החוק, אינו גורע מתוקפו של ההסכם כולו ושל פסק הדין שאישר אותו. כאמור, חלק מן הסעיפים אושר לפי חוק יחסי ממון, והנותר אושר לפי חוק בית המשפט לענייני משפחה, ואין לראות בכך משום קביעה תקדימית.

כללם של דברים

יט. סופו של דבר, שאין בידי להיעתר לבקשת רשות הערעור.

ניתנה היום, י"ד באדר ב' התשע"ד (16.3.2014).

ש ו פ ט